Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 64. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 5-го КВІТНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 5, 1955. No. 64. VOL. LXII.

КОНҐРЕС ПОЧАВ ВЕЛИКОДНІ ФЕРІЇ

Вашингтон. — Між Конґресом і Білим Домом ведеться боротьба за те, яку підвишку треба б признати поштовикам і федеральним урядовцям. Президент Айзенгавер запропонував підвишку для 500,000 поштовців в висоті 6.5 відсотка дотеперішньої платні. Але урядові кола заявили, що вони погодилися б на 7.5 відсоткову підвишку платні. Але Палата Репрезентантів запропонувала підвишку платні поштовикам в висоті 10 відсотків, і на таку саму підвишку може погодитися і Сенат. З Білого Дому повідомляють, що президент Айзенгавер поставить „вето" проти більшої, як семивідсоткової підвишки платні поштовим службовцям. Подібна історія існує і в справі підвишки платні 1,500,000 федеральних урядовців. Уряд заявив, що він може погодитися на семивідсоткову підвишку платні своїм урядовцям, але Сенат вже прийняв 10 відсоткову підвишку платні, а Палата Репрезентантів ще не вирішувала цієї справи, але заявляє, що і вона буде голосувати за 10 відсоткову підвишку, і буде її обстоювати навіть тоді, коли б президент поставив проти неї „вето". В Палаті Репрезентантів звертають увагу на те, що в запропонованім законопроекті немає рівного трактування всіх поштовиків, бо найнижчі поштовики мали б дістати річну підвишку в висоті 210 долярів, а найвищі в сумі 4,900 долярів річно. Демократичний конґресмен Джордж М. Родес заявив таке: „Тільки подумайте, чотири доляри підвишки для того працівника, що її найбільше потребує, і майже 100 долярова підвишка для тих, що мають найбільші платні". В Палаті Репрезентантів бояться того, що президент Айзенгавер поставить „вето" проти більшої як семивідсоткова підвишка, а пізніше Конґрес не знайде потрібної більшости голосів, щоб перемогти президентів спротив. Цього самого боїться і Сенат, і тому панують тенденції, щоб Конґрес підвищив платню поштовикам і федеральним урядовцям в такій максимальній висоті, на яку міг би погодитися президент. Конґрес перервав праці на час ферій з приводу Великодня, і почне праці аж 13 квітня, і тоді знову почнеться боротьба Конґресу з урядом за підвишку платні поштовим і федеральним працівникам.

Війна підводними човнами попід льодами Арктики

Анкорадж, Аляска.— Славний австралійський авіятор і дослідник підбігунових околиць сер Гюберт Вілкінс заявив, що найкращою відповіддю Заходу на совєтський напад буде те, як підводний атомовий човен зможе піти в атаку проти аґресора попід льоди Арктики. Сер Джордж був присутній в Ню Лондоні, Коненктикат, коли там пускали на воду перший американський атомовий підводний човен. Тепер він перебуває на далекій півночі, де випробовує уніформи для війська. — Вілкінс переконаний, що атомовий підводний човен може грати важливу ролю в воєнних операціях в околицях Північного бігуна. Вілкінс — це першоклясний фахівець підбігунових околиць, бо він досліджує їх від 1931 року. Він заявив таке журналістам: „Після багатьох років люди починають вірити мені, що Арктика має велике значення в світовій політиці". Вілкінс вже 1919 року передбачав, що Арктика гратиме ролю в війні проти Росії. Він ствердив, що океан в околицях бігуна є глибокий на три милі, і тому підводний човен міг би попід лід заплисти аж до ворожих позицій, де без жадної небезпеки міг би скинути бомби, і непошкоджений вернутися назад.

Ще ніхто не знає про наслідки щеплення сироваткою д-ра Солка

Енн Арбор, Міч. — Директор Осередку для оцінки щеплення проти поліо д-р Томас Френсіс заявив, що досі ніхто не може знати про наслідки щеплення сироваткою д-ра Солка, бо Осередок нікого про це не повідомив. Д-р Френсіс заявив: „ми нікому не давали запевнення про те, що ця сироватка хоронить перед дитячим паралічем. Ми не давали відомостей репортерам, приятелям, рідні, колеґам з університету, фармацевтичним колам, ані навіть Крайовій Федерації для боротьби проти дитячого паралічу." — Минулого року защеплено дійсною сироваткою д-ра Солка 440,000 дітей, а 210,000 дітей тільки невтральною контрольною субстанцією. Осередок збирає відомості про це щеплення. Навіть лікарі не знали, чи вони щепили дійсною сироваткою, чи тільки її контрольною підмінкою. Урядово мають проголосити вислід цього щеплення в 9 годині перед полуднем, 12-го квітня. Навіть коли б показалось, чи вони щепили дійсно не хорували на дитячий параліч, то треба ще вести дальші досліди, на як довго ця сироватка охороняє дітей перед захворінням на дитячий параліч.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** просив Конґрес зменшити видатки на атомову продукцію на 75 мільйонів долярів, бо в цьому фінансовому році, що кінчається 30 червня, стільки заощаджено на видатки в цій ділянці. Пресовий секретар Білого Дому заявив, що внаслідок цієї ощадности не буде зменшення атомової продукції.

● **Пані президентова Айзенгаверова** вислала букет троянд і свої молитви присвятила 6-тирічній дівчинці Лінді Карпентер, яка важко хворіє на наріст на мозку.

● **В Сантіяґо в Чіле** був досить сильний землетрус, який одночасно чути було і в порті Валпараїсо над Пацифіком.

● **Генеральний прокуратор** Герберт Бравнелл домагається, щоб Школу Праці в Сан Франціско взяли на список підривних організацій, бо ця школа підтримує програму комуністичної партії.

● **Суд присяжних в Нюарку** признав рабінові Йоахімові Прінцові 30,000 долярів за те, що видавець часопису „Коммон Сенс" МекДжінлі назвав його „червоним рабіном". МекДжінлі не міг дати доводів на те, що рабін Прінц дійсно був членом комуністичної партії, або що підтримував комуністичну програму.

● **В травні** мають покликати до війська 10,000 рекрутів, на 2,000 більше як у квітні. Поборова служба не дає вияснення, чому збільшено число рекрутів, але гадають, що це сталося тому, що менше було добровольців.

● **Сенатор Джозеф МекКарті** заявив на Сенатській Постійній Слідчій Підкомісії, що бриґадний генерал Ралф В. Цвікер склав протилежні зізнання на цій підкомісії під час переслухань. „Я не думаю, щоб він (ген. Цвікер) міг лечко очистити себе від цих суперечностей", заявив МекКарті.

● **Демократичний сенатор** Ричард Л. Нюберґер закінчив свою кампанію в обороні вивірок з Білого Дому. Десь були поділися ці вивірки, і сенатор зібрав був вже суму 202.48 доляра на їхню оборону, але виявилося, що хтось ці вивірки переселив в якесь інше місце, і то без відома президента Айзенгавера. Сенатор Нюберґер гадав, що Айзенгавер наказав знищити ці вивірки.

ДЖЕРЗІ СИТІ ВШАНОВУЄ ЗАСЛУЖЕНОГО ДІЯЧА; ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО БУДОВИ НОВОГО НАРОДНОГО ДОМУ

Джерзі Сиі. — Місцева Українська Громада, одна з найстарших у цій країні та направду піонерська, вшанувала минулої неділі, 3-го квітня, одного з найбільш відданих і витривалих своїх діячів, п. Василя Гіля, довголітнього касира Українського Народного Дому та одного з тих, що самовідреченою працею творили „Американську Україну" — як ствердив один з промовців. Вшановано й В. Гіля окремим бенкетом, що відбувся стараннями Управи Народного Дому. Імпрезу відкрив голова Н. Дому, п. Михайло Тизьо, благословив її в заступстві недужого пароха Всч. о. сов. Вол. Лотовича його сотрудник о. Данусяр, а товстмастром був відомий місцевий діяч, комішенер адв. Марсель Ваґнер. Схвильований несподіванкою та врученим подарунком — золотим годинником з відповідним написом — п. Гіль у своїх споминах підкреслював рішальну ролю Українського Народного Союзу в творенні, організації і розбудові українського життя, яскравим прикладом чого може послужити та роля, яку в місцевій громаді відіграли Союзові Відділи, з Братством св. Івана Хрестителя на чолі, теж в будові Народного Дому. При цій нагоді поінформовано, що місцевий Народний Дім, на місці якого мають поставити інші великі будівельні проєкти, продано за 83,000 долярів, понад 30,000 долярів є в касі Дому і цей капітал стане основою будови нового, більшого і кращого Народного Дому, що задовольняв би усі збільшені потреби громади. Імпреза в честь п. Гіля стягнула велику кількість місцевих діячів, зокрема з давньої піонерської іміґрації і тут народженої ґенерації, як теж із представників нових поселенців. Гордо і заохочуючо звучали слова багатьох промовців та їхні спогади про піонерські часи і працю в цій громаді. Представники новоприбулих з подивом підкреслювали дорібок давніх поселенців, прирікаючи свою участь в дальшій його розбудові, що вже і здійснюється.

ВІДБУЛИСЬ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ФІЛІЇ УКК В ДЖЕРЗІ СИТІ

Джерзі Сиі, Н. Дж. — Місцева Філія Українського Конґресового Комітету, що об'єднує понад 20 місцевих організацій, відбула минулої неділі, 3-го квітня, свої загальні збори, перевіривши минулорічну діяльність, вибравши нову управу та намітивши деякі пляни праці на майбутнє. Із звітів уступаючої управи виходило, що в минулому році зібрано 1,760 долярів Народного Фонду. Із важливіших імпрез, що їх влаштували Філії був Український День, що його влаштовано в роковини незалежности і соборности Української Народної Республіки, з відповідними проклямаціями губернатора стейту і посадника міста, вивішенням українського прапору на ратуші міста та відповідною репрезентативною культурно-мистецькою програмою. На голову нової управи Філії перевибрано одного з її найбільш відданих діячів п. Антона Шарана, а в склад Управи, теж у більшості перевибрані, увійшли: пп. Василь Гіль і проф. Павло Савчук — заст. голови, Ф. Колодій — секретар, п. Литвинка — касир, проф. Мухин — культ.-осв. референт, пп. Дидик, М. Дяків та П. Костик — члени управи, пп. Костів, А. Бук і С. Максимяк — члени Контр. Комісії, а пп. Притула, М. Петришин і А. Мазур — Тов. Суд. Зборами проводила Президія, в складі: ред. А. Драган та пп. Дидик і Притуляк.

В НЮАРКУ ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ Д-РА Л. МИШУГИ

Нюарк, Н. Дж. — Минулої суботи, 2-го квітня, старанням місцевих Відділів УНСоюзу відбулось в залі дому Чорноморської Січі висвітлення фільмів з останньої конвенції Українського Народного Союзу та про „Союзівку", продукції п. Софрона Федіва. Тому, що в обидвох фільмах показані інтересні фраґменти останніх публічних виступів сл. п. д-ра Луки Мишуги, зокрема його редакційний звіт на конвенції та його лекція на курсах українознавства на Союзівці, з висвітленням тих фільмів зв'язано і скромне вшанування пам'яті Покійного. Імпрезу відкрив представник місцевих Відділів УНС. п. Баранюк, закликаючи приявних вшанувати пам'ять покійного д-ра Мишуги хвилинною мовчанкою. З коротким словом про Покійного та його працю виступали ред. А. Драґан та м-ґр Іван Оверко.

Помер Степан Шимон, довголітній машиніст друкарні „Свободи"

Джерзі Сиі, Н. Дж. — Минулої суботи, 2-го квітня, тут помер у лікарні Степан Шимон, що від 1916-го року був затруднений як експедитор і опісля машиніст друкарні „Свободи". Покійний походив із села Завадки Романовської, Сяніцького повіту, Зах. Україна, а до Америки приїхав у 1912 році, та належав до тих наших багатьох лемків, що включились в зорганізовані ряди Українського Народного Союзу і в ньому працювали. Був членом 286-го відділу, в якому виконував обов'язки секретаря та від якого був два рази делеґатом на конвенцію. Його ім'я багато разів повторювалося між тими, що складали пожертви на народні цілі. Подробиці про похорон в оголошенні на іншому місці. Покійний прожив 59 років.

ЗДА дозволяють китайським студентам від'їхати до батьківщини

Вашинґтон. — Державний департамент повідомив, що 76 китайських студентів можуть від'їхати до комуністичного Китаю, якщо тільки схочуть. Пресовий урядовець державного департаменту заявив, що в цій справі не вели жадних переговорів із китайськими комуністами, щоб за дозвіл виїхати китайським студентам із ЗДА дістати звільнення із Китаю для 15 летунів і 41 цивільного американського громадянина. Але Вашинґтон все ж таки надіється, що цей його крок буде мати корисний вплив на уряд комуністичного Китаю. Китай оскаржував уряд ЗДА, що він тримає китайських студентів як закладників, щоб за них добитися звільнення американських летунів, яких Китай обвинувачує в шпигунстві. Уряд ЗДА заперечував це твердження китайських комуністів, але деякі союзники ЗДА твердили, що видання дозволу на виїзд китайським студентам — скріпить моральну позицію при домаганні звільнення затриманих в Китаї американських військових і цивільних громадян.

ВІДБУЛИСЬ ЗБОРИ НТШ В ЕВРОПІ

В неділю, 27 березня 1955 р. відбулися в Сарселі б. Парижа Загальні Збори Европейського Відділу Наукового Товариства ім. Шевченка. На Зборах з'явилося особисто 8 дійсних і 11 звичайних членів. Дальших 8 дійсних і 9 звичайних членів були репрезентовані через надіслані повновласті. Таким чином разом заступлених членів було 36.

Збори відкрив і ними проводив голова уступаючого Виділу, проф. д-р Володимир Кубійович, який склав теж усне доповнення до обширного звіту з діяльности, надрукованого у 8 числі „Вістей ЕВ НТШ", присвяченому спеціяльно Зборам і розісланому разом із повідомленням про Збори всім членам. Секретар Зборів — П. Поліщук. Окремо працювала мандатна комісія, яка була згодом уповноважена до запропонування листи нового Виділу. В склад комісії увійшли від Зборів доц. д-р інж. Зелений і інж. А. Жуковський, а від Виділу доц. д-р В. Янів.

По заслуханню звідомлення й по переведенню дискусії, Збори схвалили одноголосно, на внесення інж. Д. Пісняческого, абсолюторію й признання за працю уступаючому Виділові. Нові органи обрано одноголосно. Головою став проф. д-р В. Кубійович, його заступниками, проф. Ол. Шульгин і проф. О. Кульчицький, секретарем доц. д-р В. Янів (всі названі обрані вдруге). Скарбником обрано П. Поліщука, а вільними членами проф. М. Глобенка і дир. М. Капусту. Крім цього, до Виділу обрано представників членів НТШ з німецького терену, а саме ректора проф. д-ра І. Мірчука і д-ра А. Фіголя. З уряду входять до Виділу представники Секцій (проф. д-р І. Мірчук — Історично - Філософічна Секція, проф. П. Зайцев — Філологічна Секція, проф. д-р П. Шумовський — Мат. - Прир.-Лік. Секція). Головою Контрольної Комісії став інж. Д. Пісничевський, а членами о. канц. М. Левенець і ред. О. Штуль. Делеґатом до Головної Ради НТШ (тіла, яке об'єднує поодинокі НТШ в різних країнах вільного світу) став проф. О. Шульгин.

Після вичерпання порядку ділових нарад і після спільного обіду відбулася прилюдна Наукова Сесія, на якій виступали по черзі представники трьох існуючих Секцій НТШ. На залі було разом присутніх 35 осіб. Як перший виступив від Історично-Філософічної Секції проф. д-р г. к. Ілько Борщак, який читав доповідь н. т.: „Пилип Орлик — Людина". Проф. М. Глобенко (Філолог. Секція) говорив н. т.: „Харківський Університет у XX ст.", а доц. д-р інж. П. Зелений (Мат.-Прир.-Лікарська Секція) н. т. „Розвиток науки живлення с.-г. тварин за останні 50 літ".

Перед Зборами відбулася в домашній каплиці Служба Божа, яку відслужив зв. чл. Т-ва о. І. Яцків, душпастир сарсельського осередку. По Службі Божій відслужив він панахиду за померлих членів Т-ва.

ТРІЮМФАЛЬНИЙ ВИСТУП ФИЛАДЕЛФІЙСЬКОГО ХОРУ „КОБЗАР" У НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Перший виступ в Ню Йорку мішаного хору „Кобзар" із симфонічною оркестрою із Филаделфії під орудою д-ра Антона Рудницького в останню неділю, 3-го квітня, перетворився у велику мистецько-громадську імпрезу. Перед першою точкою концерту д-р Б. Карпевич, в асисті двох членів Управи Нюйоркського чоловічого хору „Думка", предкладаючи голові Хору „Кабзар" п. Ю. Гаврилову і диригентові хору Антонові Рудницькому чудовий кіш квітів, привітав його з естради, як братню громадсько-мистецьку організацію, яка за короткий час свого існування дійшла до високого рівня мистецьких осягів та збагатила сили, що працюють для добра української культури в Америці й підсилення нею загально-американського культурного дорібку. Після того була виконана програма, що її розпочав Лисенка „Прославний Хор" з опери „Тарас Бульба". У першій частині програма охоплювала 5 обрядових і народних пісень (Ступницького, Людкевича, Лятошинського, Колесси й Барвінського) та Лисенка „Веснянки" для хору і струнної оркестри, в інструментації А. Рудницького і сольо Вероніки Цегельської. Окрему точку становила симфонічна поема для хору, сольо і оркестри „На світанку" Антона Рудницького, а в другій частині окрему точку творило фортепіянове сольо 12-літнього Романа Рудницького в супроводі струнної оркестри, Концерт д-моль Баха. Останню частину концерту виповнили три великі вийнятки з світової музичної літератури: Марш із опери „Тангойзер" Ваґнера, „Цей, що з небес" з ораторії „Ілія" Мендельсона і Вальс з опери „Фавст" Ґунода, — всі три твори на мішаний хор і повну оркестру. Солістами виступали Вероніка Цегельська, А. Матковська, С. Бенко, І. Гаврилів, М. Капій і О. Татунчак. Публіка ентузіястично приймала кожну точку й кожну появу хору та оркестри і їх диригента. Роман Рудницький відіграв дві композиції Скарлятті на наддаток, а хор і оркестра повторили Вальс Ґунода. Прикладна організація і дисципліна хору та естетичний зовнішній вигляд відповідно одягнених членів хору ще тільки підкреслювали небуденний мистецький рівень. — Після концерту, на якому 1,500 сидячих місць у залі „Фешен Інституту" були виповнені до останнього крісла, Хор „Думка" приймав приїзжих гостей із Филаделфії бенкетом у залі Народного Дому. Промову виголосили голова „Думки" інж. А. Осадца, про співпрацю мистецьких ансамблів, і м-ґр Л. Крушельницький — про культ української пісні в Америці.

Екз. дир. ЗУАДКомітету д-р В. Ґалан з захопленням поручав плян Союзу Хорів для репрезентаційних цілей перед американським громадянством. — Голова хору „Кобзар" дякував „Думці" за сердечне братське прийняття, Б. Меґасюк від імені оркестри підкреслював значення оркестри для піднošення вартости співу й врешті д-р Антін Рудницький висловлював свою радість з нав'язання тісного мистецького й товариського зв'язку між великими ансамблями, що мають ту саму ціль — українську культуру.

РЕЗИҐНАЦІЯ І НОВЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ПРОФ. МОЗЛІ

Ню Йорк. — Д-р Ґрейсон Кірк, президент Колумбійського Університету подав до відома, що провід Університету прийняв резиґнацію директора Російського Інституту при цьому Університеті і професора-ад'юнкта міжнародних зв'язків д-ра Филипа Е. Мозлі із його становища. — Проф. Мозлі має перейняти пост директора студій в Раді Міжнародних Взаємин. Відійшовши із своїх становищ в Колумбійському Університеті, проф. Мозлі не залишить цілком своєї праці викладача на цьому ж Університеті і буде відбувати свої виклади в зменшеному обсязі. Нове становище, що його має перейняти проф. Мозлі, вважають дуже важливим. Проф. Мозлі добрий знавець східньо-европейських, зокрема українських і російських справ.

ЗДА НЕ ХОЧУТЬ ВІДВІДИН МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ЯПОНІЇ

Токіо. — Японські політичні кола заскочені й збентежені відмовою Вашинґтону прийняти тепер відвідини міністра закордонних справ Шіґемітсу. Наприкінці минулого тижня японський уряд повідомив американського амбасадора у Токіо про бажання вислати ще в цьому тижні до Вашинґтону міністра закордонних справ Шіґемітсу, який з'ясував би безпосередньо президентові Айзенгаверові становище теперішнього прем'єра Японії Гатоями до справи військової оборони, „нормалізації" взаємин з комуністичними державами й санації японських фінансів. У листовній відповіді — державний секретар Дж. Фостер Доллес повідомив, що американський уряд уважає, що потрібно відповідного часу для приготування успішних безпосередніх розмов і що розпочаті наради в цій справі можуть бути доповнені відвідинами міністра Шіґемітсу в пізнішому часі. Державний секретар натякнув цим на дипломатичні переговори, які від 10 днів ведуться між ЗДА і Японією у вищезгаданих справах. Річ іде головно про домагання Японії, щоб ЗДА зменшили кошти, що їх платить Японія за утримання американських збройних сил в Японії, які служать для забезпеки тієї країни перед комуністичною небезпекою. Американський уряд погоджується на редукцію тих коштів з тим, щоб Японія збільшила видатки на власне озброєння, чого японський уряд не хоче зробити, вказуючи на низьку життьову стопу японців, мешкальну кризу, поганий стан фінансів та загальні пацифістичні настрої в японському народі. — Водночас японський уряд старається „знормалізувати" взаємини з комуністичними країнами, головно комуністичним Китаєм, сподіваючись від торгівлі з ними покращання свого господарського стану. Все воно разом довело до деякого напруження між теперішнім урядом Гатоями й ЗДА. Японський уряд хотів вияснити згадані фінансові справи з ЗДА негайно, щоб могти орудувати точними цифрами в бюджетовому прелімінарі, що його предложить ще в цьому місяці парляментові. Однак американські чинники станули на становище, що хоч вони розуміють важливість цих питань, але уважають, що розпочаті дипломатичним шляхом переговори доведуть вкорòтці до порозуміння. Дипломатичні кола здивувались рішенням японського уряду вислати міністра закордонних справ до Вашинґтону впродовж двох днів як „незвичайною" поведінкою.

Цього тижня має відійти Черчил

Лондон. — „Нема причини думати, що Винстон Черчил рішив відкласти своє зречення аж до часу, коли припиниться страйк в газетних видавництвах", — повідомила аґенція „Пресс Ассосіейшен". В лондонському часописному страйку газети не виходили тільки через брак допоміжних сил та електротехніків, а редакції працювали, підготовляючи нові матеріяли на випадок несподіваного припинення страйку, і тому лондонські часописи мали вже статті, розраховані на відхід Черчила від публічного життя. Лондонський „Таймс" мав вістку, якої не зміг видрукувати у себе і тому передав її кореспондентам американських газет, з твердженням, що Винстон Черчил складе урядування на своїй вівторковій авдієнції у королеви. На понеділок 4-го квітня заповіджено прийняття в урядовому помешканні Черчила в Лондоні з участю королеви та її чоловіка. Свої інформації „Таймс" буцімто дістав від родини Черчила. В політичних англійських колах дивляться на минулотижневу промову Черчила з пеанами на честь миру, що його треба осягнути в безпосередніх переговорах „на найвищому рівні", отже з участю також президента Айзенгавера й Булґаніна, — як на останню спробу Черчила виробити собі в історії опінію миротворця.

Помер Мехмет Емін Чей Ресулзаде

З Анкари наспіла вістка, що тиждень тому помер там президент Азербайджанського Парляменту, що на вигнанні діяв як президент Азербайджанської Республіки, Емін Чей Ресулзаде. Він був лідером партії Мусават, що відіграла провідну ролю під час революції, і проголосила самостійність Азербайджану. Покійник був не тільки найбільшою особистістю Азербайджану, а й великим державним мужем всього Кавказу. Був він щирим приятелем України і співорганізатором Прометеївської Ліґи Поневолених Москвою Народів.

В СВІТІ

● **„Смоленськ"**, вантажний пароплав, привіз перший після останньої війни совєтський транспорт вугілля до Гамбурґу. „Смоленськ" привіз 2,700 тони вугілля, добутого з вугільного басейну Печори між Уралом і Архангельськом.

● **На Філіпінах** засуджено на смерть колишнього міністра судівництва й військових справ, Оскара Кастелльо, за вбивство політичного противника Мануеля Монро в червні 1953. Цей останній публічно оскаржив Кастелльо у хабарництві й шантажуванні судових свідків. Незабаром після того служник Кастелльо застрелив Монро, як він грав у себе дома із гістьми в карти. Кастелльо був тоді на Кореї, але вбивник зізнав, що діяв з наказу Костелльо. Це було за попереднього президента Філіппін, Квіріно.

● **150,0000 тони рижу** зобов'язалась Бурма доставити червоному Китаєві за сталь і інші китайські промислові продукти. Риж обраховано на вартість 16 мільйонів долярів. Відразу замовлено сталі за $5,320,000, а за решту ціни мають приватні бурменські купці замовити текстильних і залізних виробів.

● **100 совєтських** атомових спеціялістів візьмуть участь в серпневій конференції у Женеві про вживання атомової енергії для мирних цілей. У цій справі Гуннар Рандерс переговорював із совєтськими науковцями у Москві. Він каже, що численна совєтська делеґація і вільний тон, в якому совєтські вчені дебатували з ним цю справу, вказували б на „щирість" замірів СССР в цій справі.

● **Ришард Седлячек**, голова чехословацької економічної місії в Ливані, який звернувся до англійського консуляту з просьбою признати йому політичний азиль, дістав його від англійського уряду і вже відлетів з Бейруту літаком до Англії.

● **Німецький маршал Фердинанд Шернер** був предметом атак збоку західньо-німецьких юній і деяких німецьких комбатантів, що він казав битися воякам своєї армії на Чехії ще тоді, коли Німеччина проголосила капітуляцію. Баварський уряд наказав повести слідство в цій справі і тепер проголосив, що двомісячні допити доказали невинність маршала.

● **У Нікозії**, столиці острова Кипру на Середземному морі, підложено бомбу під будинок колоніяльного англійського управління. Також кілька ґранат кинено на терен англійських військових бараків на Кипрі й вибухами запалено радіостацію. Також в інших містах Кипру виконано терористичні атаки проти англійських цілей. Їхнє авторство приписують грецьким самостійникам на Кипрі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОСТАННЯ НАГОДА

Урядові та добровільні допомогові агенції, між ними й наш Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, докладають тепер максимальних зусиль, щоб використати переселенчий закон, відомий під назвою РРА — 1953. Вони здають собі справу, що це може бути остання нагода для переселення до цієї країни десятків тисяч утікачів, „переміщених" та інших осіб, які з будь-яких причин опинилися на скитанні. Відомо, що цей закон перейшов у Конгресі два роки тому з великим трудом, і немає багато виглядів, щоб подібний закон про позаквотову іміграцію до ЗДА міг бути повторений, бо вже й до теперішнього закону додано всілякі „струпи", які поважно утруднюють його здійснення.

Дивно і прикро, що цей закон, ця „остання нагода" для кількох тисяч наших братів і сестер в Европі дістатись до цієї країни, і для нас, щоб допомогти їм у цьому, має такий малий відгомін і таку малу увагу в нашому громадянстві. Ми вміємо „ламати списи" та організувати і переводити пристрасні „акції" задля всіляких дрібниць, ми завзято дебатуємо на тему розподілу Народного Фонду, до якого спромоглись зложити смішно малу суму, ми влаштовуємо „величаві маніфестації" протесту проти знущань окупантів над нашим народом, але для нас, виходило б, зовсім маловажна справа наших залишенців в Европі, і ми не хвилюємось тяжкою долею тих, яким могли б і повинні допомогти.

Як виглядають українські справи в новому переселенчому законі? Згідно з інформаціями канцелярії ЗУАДКомітету, в Европейському Представництві цього Комітету зареєструвалось досі на переселення в рямках закону РРА — 1953 2,111 родин, з загальною кількістю 4,783 особи. Зголошення ще напливають. На цю загальну кількість ЗУАДКомітет має вже забезпечених ашурансів для 1,011 родин, із загальною кількістю 2,283 особи. Значить, 1,100 родин, або 2,500 осіб, ще очікують на ашуранси. Крім того, здобуті вже ашуранси — це у великій більшості т. зв. родинні, себто виставлені найближчою ріднею кандидатів на іміґрантів. Натомість майже немає т. зв. анонімових завірень, себто таких ашурансів, які можна було б використати для таких кандидатів на іміґрантів, що не мають у цій країні ані рідні, ані близьких знайомих.

Такий то сумний і невеселий образ дають іміґраційні проблеми в нашій, як ми часто хвалимось, мільйоновій американсько-українській спільноті, включно із майже стотисячною масою нашого доробку після другої світової війни з т. зв. „політичної еміґрації". Ще сумніше цей образ виглядав би, якби до нього додати висліди збірок на допомогово-харитативні цілі в останніх роках. Ми хочемо „визволяти" 45-мільйоновий український нарід, і про це цілком щиро говоримо. Та коли на ту ціль треба пожертвувати кілька долярів, або коли є нагода направду визволити з нужди бодай кілька тисяч українців, в тому числі й наших знайомих та навіть рідних, то для нас ці справи раптом втрачають атракцію і актуальність. Ще сьогодні можна витягнути з архівів ЗУАДКомітету патріотичні листи з Европи, в яких деякі вчорашні скитальці присягались віддати всі свої сили на службу громаді, а як приїхали — не вважали навіть за потрібне повернути ЗУАДКомітетові бодай тих мізерних 25 долярів, які витрачено на кошти їх переселення. Правда, є навіть дуже хвилюючі приклади розуміння тих справ та направду подивугідної жертвенности, але ці приклади не є масові і загального образу вони не змінюють.

Таке то наше ставлення до таких практичних проблем, як справа переселення і допомоги для тих, кому можемо допомогти, ставить у дуже поважний сумнів усі наші патріотичні декламації про допомогу українському народові. Це стара правда, що ситий голодного не розуміє, а вільний вміє оцінювати волю тільки тоді, як сам її втратить. Найгірше, що більшість з нас, якщо не всі, самі зазнали неволі і злиднів на власній шкірі, і тому тим дивніше й прикріше, що все це так скоро пішло в забуття.

Великодній час та ведена в ньому акція традиційної „Писанки" дає добру нагоду поліпшити цей наш сумний „рекорд" допомогової акції ЗУАДКомітету, а недалекий Конгрес Американських Українців насуває таку нагоду відносно пожертв на визвольні цілі. Використаймо ці нагоди, бо вони, як і кожна нагода, можуть бути останні!

ТУРБОТИ ЗА КАНДИДАТА

Від листопада 1956 року ділить американський нарід ще більше як півтора року. Проте, час летить швидко і, знаючи про це, діячі обох американських партій турбуються вже тепер цими далекими й недалекими виборами. І чим ближче до них, тим більше справ опиниться під їх кутом, тим більше політичних актів треба розглядати, як тактичні ходи, роблені заздалегідь, з розрахунком на виборчу кампанію. Так оцінює також теперішні відносини в Америці закордон, свідомий тієї величезної ролі, що її в американському житті щочотири роки відіграють вибори президента. Ось так, наприклад, оприлюднення таємних протоколів і записок з Ялтинської конференції пояснювали собі в Західній Европі головно внутрішньополітичними відносинами в ЗДА. Мовляв, республіканська адміністрація витягнула з архівів державного департаменту Ялту, як важку закордонно-політичну гармату проти демократів Рузвелта, Трумана і їхніх державних секретарів та дорадників, відповідальних за політичну поразку Америки і всього вільного світу в останній світовій війні, яку на полі боїв виграли республіканські полководці — Айзенгавер в Европі й МекАртур на Тихому океані. І навіть деякі демократи в Америці так само зрозуміли появу друком протоколів про Ялту і зареаґували на них оскарженням Айзенгавера й МекАртура в тому, що це вони своїми невідповідними військовими звідомленнями так настроїли Рузвелта, що він за всяку ціну перекуплював Сталіна, як союзника в кінцевій стадії війни.

Множаться п е р е д вісники близьких президентських виборів і щораз частішають на цю тему публічні виступи — живим словом і газетним друком. Всі медитації крутяться довкола осіб кандидатів, при чому на першому місці стоять питання: 1) чи буде кандидувати вдруге президент Айзенгавер і 2) якщо він не захоче, то хто буде республіканським кандидатом. На цю тему появились вже різні суперечні заяви й натяки — сторонніх людей, приятелів і противників Д. Д. Айзенгавера, а це більше часописних міркувань. Одні твердять, що президент Айзенгавер розчарований характером праці, яку застав у Білому Домі, і хоче тільки докінчити свою чотирилітню каденцію, щоб перенестись на свою фарму в Ґеттисбурґу у Пенсилвенії. При цьому покликаються на капітальний ремонт мешкального будинку на цій фармі, особисте зацікавлення президента ходом ремонту та виїзди його туди на деякі „вікенди". Інші, навпаки, покликаються на загально відоме глибоке почуття обов'язку в Д. Д. Айзенгавера і його бажання докінчити реалізацію задумів, запланованих на довший, як чотири роки, час, між ними — повне зрівноваження державного бюджету, переведення закону про загальний військовий вишкіл, і урухомлення апарату для вишколювання резерв і врешті закінчення сіті оборонних союзів, що нею вкривається світ в обличчі комуністичної небезпеки.

Сам Президент не зрадив ні одним словом свого заміру, а журналісти, що беруть участь в його щотижневих конференціях, знаючи наперед, що не дістануть ясної відповіді, не насмілювалися досі поставити ясне питання, яке могло б викликати немилу для них реакцію. Тим докладніше проаналізовується і розшифровується все, що може мати якийсь зв'язок із кандидатурами на найближчий рік. Багато галасу наробив один зворот у промові, що її виголосив два тижні тому в Лос Анджелесі віце-президент Ричард М. Ніксон. Він заявив буквально: „. . . Одного дня будемо мати достатньо сильного кандидата на президента, щоб виграти вибори для республіканської партії". З контексту цієї промови виходило, що мова йшла про іншого кандидата, як Д. Д. Айзенгавер. Артур Крок на сторінках тижневого додатку „Н. Й. Таймсу" поставив питання рубом: чи Ніксон говорячи про кандидата, думав про себе самого, чи про когось іншого? І пригадав загальновідому симпатію, якою Айзенгавер наділяє свого заступника та яка вказує на те, що, на випадок відмови самому кандидувати — теперішній президент палко поручатиме на кандидата у нових виборах саме Ричарда Ніксона, колишнього сенатора з Каліфорнії, одного з наймолодших членів Сенату (під час виборів у 1952 році мав 39 років), який за два з половиною року урядування в характері заступника президента й президента Сенату надзвичайно „виріс" своїм знанням міжнародних і панамериканських проблем, умінням вести переговори з чужинецькими державними діячами і розв'язувати різні технічні проблеми в самому Сенаті й республіканській партії. Звертають увагу на те, що Айзенгавер, делеґуючи Ніксона у подорож „доброї волі" спершу до азійських країн, а потім до Південної Америки, робив це мабуть свідомо, щоб поширити його знання та зробити його популярним у світі.

Проте, як виходить із часописів, республіканські діячі не хочуть покищо навіть чути про іншого кандидата, як Д. Д. Айзенгавер. Вони знають, що він здобув 4 листопада 1952 року 442 електорські голоси й близько 34 мільйонів виборчих голосів проти 89 електорських голосів демократичного кандидата Адлея Стівенсона і його несповна 28 мільйонів виборчих голосів — виключно завдяки своїй персональній популярності. Гостра кампанія демократичної опозиції в минулорічних конґресових виборах дала перемогу демократам. Але всі одностайно погоджуються, що персональна популярність самого Президента не зменшилась, а його надзвичайно джентлменська й державницько-мудра поведінка у відношенні до Конґресу з демократичною більшістю цю популярність ще збільшила. Тому панує погляд, що, на випадок кандидування Д. Д. Айзенгавера, він знову буде вибраний. Цим треба пояснити спроби демократичної сторони вже тепер підривати в опінії саму особу Д. Д. Айзенгавера. Голова демократичної партії Пол Батлер у відповідь на запит нюйоркського журналіста про кандидатури в президентських виборах заявив, що він не думає, щоб кандидував Д. Д. Айзенгавер „з уваги на персональну ситуацію в родині", — натякаючи цим, як опісля виявилось, на серцеву недугу пані Айзенгавер, що ніби утруднює, чи навіть унеможливлює їй виконувати важкі репрезентаційні обов'язки „першої леді країни". Не на посередні алюзії, а на гостру й безпардонну атаку проти особи през. Айзенгавера дозволив собі минулого тижня демократичний сенатор з Західньої Вірджінії Метью Нілі, який не тільки заперечив теперішньому президентові здібність справлятися з своїми обов'язками, але й піддав під сумнів його — релігійність. Широке американське громадянство не любить таких персональних атак. Це яскраво виявилось, коли бувший президент Труман, закинувши в останній виборчій кампанії Айзенгаверові антисемітизм — викликав цим такий несмак, що виграв на цьому — Айзенгавер.

Хто буде демократичним кандидатом — покищо не говориться. Відомо тільки, що колишній Іллинойський губернатор Адлей Стівенсон не буде єдиним, що його висуватимуть. Н а й п о важнішим його контркандидатом є вже нині нюйоркський губернатор Аверелл Гарриман, але напевно виринуть і інші імена. Так само, як поруч із Р. Ніксоном напевне виринуть імена сенатора В. Новленда й інші, якщо тільки відпаде найсильніша кандидатура — Д. Д. Айзенгавера.

Я. Петрів

ПРОБЛЕМИ ІЗРАЇЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

I.

Ще й сьогодні, по майже 40 роках, не ясно, якими мотивами керувався англійський уряд, складаючи відому „декларацію Балфура", що заявляла прихильне відношення Англії до створення в Палестині „жидівського національного осередку". Певно одне, що англійський уряд не передбачав тих клопотів, що їх реалізація заяви принесла його наступникам: не передбачав у 1917 р., що в 1947 р. від куль ізраїльських бійців у Палестині гинутимуть англійські вояки; що, вможлививши створення „жидівського осередку", британська адміністрація Палестини зрештою визнає себе нездібною впоратися з проблемою і покине країну напризволяще; що й об'єднання націй усього світу вісім років радитиме над розв'язкою виниклих проблем — і кінця вивести не зможе.

У п'ятницю 14 травня 1948 року важко приходилось палестинським жидам всидіти спокійно за шабасовим столом: вони знали, що коли виб'є 12 годину ночі — сповниться їх вікова мрія — буде проголошена жидівська держава. На цей день приготовлялись вони вже протягом місяців: уже готові були пляни цивільного управління і військової оборони країни; передбачено приміщення на майбутні міністерства й уряди; військова організація „Гаґана" ще з-перед двох місяців проголосила була мобілізацію.

Не було цієї організованости й плянування у противника: хоча вже з першого дня існування Ізраїлю збройні сили сумежних арабських держав увійшли з усіх сторін в Палестину, новонароджена жидівська держава встоялась. Визначені переми'р'ям кордони не обіймали всієї Палестини. Але й межі бувшого палестинського мандату спирались лише на припущеннях: традиція самостійної жидівської держави прямо загубилась на протязі століть, і коли покійній Лізі Націй прийшлось визначити простір мандату, одиноким географічним довідником, що його при цьому вживали, була — Біблія. Створення держави Ізраїль не тільки не розв'язало виниклих від часу заяви Балфура проблем — воно їх ще помножило, ускладнило та заплутало в правдивий Гордіїв вузол.

Відсіч, що її давали палестинські араби масовому поселенню в їх країні жидів, довела до того, що напередодні другої світової війни британська адміністрація здержала жидівську іміґрацію до Палестини. Проте, приїзд жидів відбувався нелеґально далі. Після війни ця нелеґальна іміґрація набрала зорганізованого масового характеру: жидівські організації закуповували старі пароплави, вантажили в них у пристанях Італії, Румунії чи Франції тисячі жидів, що врятувалися з нацистських концентраційних таборів, або втікачів з-поза залізної заслони — і відправляли в Палестину. Британська мандатна адміністрація звичайно перехоплювала ці кораблі ще поки вони встигали підійти до берегів „обіцяної землі". Перехоплених нелеґальних іміґрантів поміщували в таборах на Кипрі, пізніше, як це сталось із кораблем „Ексодус 47", завертали в країну вибуття або в ді-пі табори Німеччини.

З хвилиною проголошення незалежного Ізраїлю всі обмеження жидівської іміґрації стали недійсні. Наплив переселенців став такий масовий, що загрожував затопити країну. Коли за час мандатної адміністрації прибувало в Палестину кругло 18 тисяч жидівських іміґрантів річно, то в 1951 р. прибувало їх 14 тисяч місячно! У перших тижнях державности ізраїльський уряд відносно легко справлявся з розміщенням новопробулих: молодь віддішлано у військові формації, інших поселювано в покинутих арабами містечках та селах, де коло 200 тисяч іміґрантів знайшли дах над головою, землю, а часто живий та мертвий інвентар. Але готові місця поселення скоро вичерпались, а іміґрантів висідало в пристанях Гайфи та Тель Авіву щораз більше. Не було часу на меліорацію ґрунтів, побудову житлової площі, творення варстатів праці. На неужитках розкладано тисячі шатер, творено добре відомі бувшим українським діпістам „перехідні табори", де жиди, що прибули з таких же, а може й кращих таборів Німеччини та Італії, довгими місяцями пересиджували в безділлі.

Не зважаючи на ці труднощі, кнессет (ізраїльський парлямент) схвалив у липні 1950 року „Закон про поворот", що постановляв: „. . . кожний жид має право переселитися в Ізраїль". Ясно, що значення цього закону в головному моральне: він має стати виразом здійснення віковічної мрії жидівського народу в діяспорі повернутись у свою давню батьківщину. Ніхто ж бо не сподівається, що одного ранку 5 мільйонів американських жидів чи 5,133,830 жидів з усіх інших країн світу зголосяться в ізраїльських консулятах, щоб на підставі цього закону зажадати ізраїльську візу. На це зовсім не рахують провідники Ізраїлю — держави, що простором (8,080 кв. миль) не більша за Кам'янець-Подільську чи Рівенську область України і що в 1953 р. вже мала населення 1,669,000 душ. Про виключно теоретичне значення згаданого закону свідчить факт, що вже два роки після його проголошення кількість іміґрантів упала до 1,400 в місяць.

Розв'язувати проблему перенаселення країни береться ізраїльський уряд збільшенням наявної засівної площі, іриґуючи засушливі і пустинні райони, та розвитком індустрії, головно хемічної, що знаходить прекрасну сировинну базу в області Мертвого моря. Ні власних капіталів Ізраїлю, ні даровизни та пожертви багатих жидівських американських громадян на реалізацію цих замірів не вистачає. Нове джерело фінансування проєктів шукає Ізраїль у закордонних промислових концернах, заохочуючи їх закладати підприємства в Ізраїлі. Деякі осяги в цьому напрямку вже наявні: за американський капітал побудовано в Гайфі автомонтувальний завод, фабрики автомобільних шин і т. п. Розвивається також дрібний промисл: годинникарський, шліфувальння діямантів і ін. Промислові кадри одержав Ізраїль головно з-посеред іміґрантів із західньо-европейських країн: Німеччини, Голляндії. Це т. зв. „старі іміґранти". „Нові" творять значно важчу проблему.

(Закінчення буде)

Юрій Пясецький

„НЕ ХИЛЯЙТЕ В ДІЛ ПРАПОРА" . . .

Дискусії на річних зборах різних товариств та розмови з деякими друзями дали мені притоку застановитися над питаннями, з якими зустрічаємося відносно завдань, діяльности і навіть доцільности існування, поза межами рідної землі, окремих українських організацій лікарів, інженерів, правників, економістів і т. п.

Нерідко зустрічаємося із поглядами, що властиво організації цього роду в нинішніх умовинах недоцільні. Мовляв, у відміну до відносин, які були колись на рідних землях тут кожний, що дійсно виконує працю професіонала (себто людини із високою освітою), не має ніяких труднощів стати членом загальноканадійських чи загальноамериканських професійних організацій, які вповні задовольняють його потреби. З другого боку, твердять прихильники цього погляду, вказаним є, щоб наші інтелектуалісти, стаючи членами цих організацій, здобували певні позиції і в цей спосіб індивідуально здобували признання і моральний кредит для канадійських чи американських українців. Отже, дублювання цих організацій із меншими можливостями дії виглядає недоцільно або, як це тепер часто (у неправильному ужитті цього виразу) називається, що виглядає непотрібним „замикати себе у ґетто". Часто буває, що наші, колись на рідних землях відомі й заслужені професіонали, які сьогодні не мають змоги виконувати свого звання (нпр., адвокати, агрономи, лісовики й ін.) та працюють переважно як фізичні робітники, сторонятся наших професійних організацій, мовляв, тепер не мають нічого спільного із своїм бувшим фахом, а свою минувшину вважають лише спомином, чимось, що було і не повернеться ніколи.

Щоб відповісти на ці, помоєму, неправильні погляди, треба розглянути справу, по-перше, з точки зору завдань і інтересів українців-професіоналів, що покінчили високу освіту тут в Канаді чи Америці, зокрема із точки зору інтелектуалістів із покінченими европейськими студіями, які опинились тут наслідком потрясень війни.

У першому випадку треба здати собі ясно справу, що як в Канаді так і в Америці живе українська етнічна група, вітка або частина великого українського народу, що осіла на цій території і, як така, творить, у ряді інших менших чи більших етнічних груп, загальне населення спільної їм усім держави. Кожна з цих груп вносить у спільну скарбницю держави культурні здобутки свого народу. Інтелектуалісти кожної групи повинні не лише для збагачення свого словника і свобідної розмови володіти виразами в ділянці своєї спеціяльности у рідній мові. Їм потрібні вони для вого, щоб могти пізнати стан науки власного народу у їхній ділянці, збагачувати своє знання її здобутками і використовувати його у своїй професійній праці для добра і слави так своєї етнічної групи, як і для добра держави, громадянами якої вони є. У деяких ділянках наука на рідних землях пішла далеко вперед, дармащо під займанщиною, дармащо її здобутки часто використовують не на добро української нації, а на добро окупантів та їхнього режиму.

Наші ітелектуалісти можуть у кожній ділянці української науки знайти щось, що може заінтересувати їх і їхніх товаришів по фаху, приналежних до інших етнічних груп. У шляхетному змагу науковців і спеціялістів поодиноких етнічних груп скористає цивілізація і культура спільної всім державп.

Здобути таке знання, познайомитися з поступом науки на рідних землях під час навчання в університетах дуже важко. До цього треба своїх фахових організацій, своїх гуртів інтелектуалістів, які розпоряджали б чи то відповідною літературою і джерелами, чи у формі доповідей доповнювали б знання не лише термінологією, але й здобутками вчених українців.

Напевно багато наших фахівців позбулись би тоді, хоч би й на дні душі у них притаєного, почуття меншовартости рідної культури, набрали б гордости із своєї приналежности до власного народу і пошани до поважних наукових здобутків рідних учених. Правда, деякі твори учених українців заходами одиниць попали у фахову літературу в перекладі і стали навіть загальнознаними підручниками

(Закінчення на ст. 3-ій)

Володимир Барагура

ВІДПОВІДЬ НА „НЕГАРНЕ СЛОВО" П. ВОЛИНЯКА

(3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Високоповажаний Пане Редакторе!

Ласкаво прошу надрукувати нижченаведене.

Цим здіймаю свій підпис із надрукованого без моєї згоди в українській читанці „Київ", виданій п. П. Волиняком у Торонто, уривку з моєї поеми „Крути" та з вірша „Найсолодше свято" — пошматованих, перекручених і понівечених видавцем. Одночасно заявляю, що право на передрук уміщеної в тій самій читанці моєї поезії „Як веселка воду брала", я передав редакції журналу „Веселка", і в читанці „Київ" її видруковано без попереднього погодження зо мною.

О. Кобець

Боффало, 26 [illegible] 1955.

Дивуєтесь, що п. Волиняк зробив так із даним автором? Я вже раніше показав, як він „зредаґував" Коцюбинського і Франка. А ось що п. Волиняк зробив із Шевченком (див. читанка „Київ" для 3-ої кляси, свор. 55):

Тарас Шевченко
ХОЛОНЕ СЕРЦЕ . . .

Холоне серце, як згадаю,
Що не в Україні поховають,
Що не в Україні буду жить,
Людей і Господа молить.

Свою Україну любіть,
Любіть її . . . Во врем'я люте,
В останню тяжкую мінуту
За неї Господа моліть . . .

Розпадеться домовина.
А з-під неї встане Україна
І розвіє тьму неволі . . .
Світ правди засвітить
І помоляться на волі
Невольничі діти . . .

Треба ствердити, що такого вірша Шевченко ніколи не написав. Зацитований тут вірш — це вигадка п. Волиняка, який сам його скомпонував, поставивши над ним прізвище Шевченка. Це зліпок з трьох різних віршів Шевченка, а саме: перший рядок — це закінчення поетового вірша, що починається словами „В неволі тяжко..." (Оренбурґ, 1847), другий рядок — це чотири останні рядки з Шевченкового вірша „Чи ми ще зійдемося знову" (Оренбурґ, 1847), а останній — це закінчення поеми „Суботів" (1845) з перекрученим першим реченням: замість „церква-домовина розвалиться" п. Волиняк дав „розпадеться домовина". Так само в тексті, замість Шевченкового „Людей і Господа любить" п. Волиняк дав „молить".

Своєю самовільною композицією цього вірша з елементів трьох різних поезій Шевченка та вигаданим наголовком п. Волиняк сфальсифікував Шевченка.

А ось ще перекручений п. Волиняком „Сон" („На панщині пшеницю жала") у читанці „Дніпро":

В ориґіналі Шевченка:

„Воно сповитеє кричало
У холодочку за снопом"

У переробці п. Волиняка:
„. . . у холодочку під снопом".

У Шевченка:

„Його гарненько сповила
І копу дожинать пішла,
Поки не чути ланового."

У Волиняка:

„Його тихенько сповила
та щоб дожать до ланового,
ще копу дожинать пішла".

Яка недолуга профанація Шевченкового стилю! А ще й примітку додає від себе п. Волиняк: „Дожать до ланового — виконати призначену роботу на панському лану".

Тому й не на місці вигук п. Волиняка: „може й Шевченка та Коцюбинського привласните собі й заборонете використовувати їх твори в дитячій літературі?"

Моя відповідь: передруковувати вільно кожному, не лише мені, Володимирові Барагурі та „іншим Барагурам" через те, що ми „з вищої маґістерської раси", але тому, що я й ті „інші Барагури, педагоги й педагогуси" робимо це відповідально, навіть супроти покійних авторів. . .

Авторське право для п. Волиняка не існує. Підписати свої твори чужим прізвищем, поставити своє прізвище і дати свою фірму під чужим виданням, переробити на свій лад навіть Шевченка — це для п. Волиняка. . . з'їсти хліб з маслом. У своїй обороні він пише, що виданий ним буквар Деполовичевої, це „не фотокопія совєтського видання, а зовсім нова читанка, при чому 75% матеріялу зробив він, Волиняк, сам". Отже, чому п. Волиняк під своєю писаниною дав прізвище Деполович, під речами, які не вийшли з-під її пера? Чого доброго на другий раз дасть під своїми творами прізвище Шевченка, як це вже частинно зробив. Це так само, як під казками, зредаґованими й переробленими Оксаною Іваненко, давати підпис „зредаґував П. Волиняк", або під совєтським виданням ЦК ЛКСМ давати фірму „Нові Дні". Передруковувати без відома живого автора його твір п. Волинякові можна, і він це радо робить, але попросити того ж живого автора написати новий твір для читанки на замовлення — цього він вже не робить. Для нього живі й активні українські письменники на еміґрації не існують. Ось у своїй читанці „Київ" п. Волиняк використав або підсовєтських авторів, або вмістив передруки раніших, чи живучих тут авторів. Зрештою, як сам признається, 95% матеріялів читанки вийшло з-під його пера, бо „не було матеріялу". Чому ж не звернувся до наших письменників? Невже єдиним дитячим письменником на еміґрації є. . . п. Волиняк?

Пан Волиняк твердить, що мистецьке оформлення його видань роблять: „галичанин і католик", „антибольшевицький еміґрант" та „борець проти комунізму". Ось переді мною збірник для дітей молодшого віку „Райдуга", видання „Нових Днів" (власник п. Волиняк), Торонто 1953 р. Обкладинка дослівно та сама, що в совєтському „Барвінку", журналі ЦК ЛКСМУ для школярів молодших кляс, номер 8, серпень 1952 року. Отже, большевики не могли взяти обкладинки від п. Волиняка, а навпаки. Різниця та, що в совєтському виданні обкладинка багатокольорова, а в п. Волиняка однокольорова. Ну й п. Волиняк не подав прізвища автора обкладинки. А совєтський журнал подає: „На обкладинці малюнок художника Г. Меліхова". А в тексті? Ось прізвища: Карлов, Росін, Джолос, Ґріґор'єва. Чи вони також „галичани й католики", „антибольшевицькі еміґранти" і „антикомуністичні діячі"?

Питаю: чи таким образотворчим мистецтвом маємо годувати і на ньому виховувати наших дітей? А де наші мистці: Андрусів, Баляс, Бутович, Гніздовський, Дмитренко, Левицький Михалевич, Холодний? Для п. Волиняка, мабуть, там, де й наші автори. Шкода, що п. Волиняк не вміє сам малювати, а то дав би 95% своїх ілюстрацій! І так у п. Волиняка скрізь: совєтські автори й мистці, самовільні передруки живучих на еміґрації письменників і мистців, перекручені передруки раніших мистців слова та власні твори, покищо тільки письменницькі.

Але в жадному випадку звернутися з замовленням до живучого на еміґрації автора або мистця. Бо, як пише п. Волиняк, „з нього непоганий господар", а кожна замовлена річ пахне зайвим видатком. А наші автори й мистці, мовляв, „хапуни" . . .

Делікатних натяків на промахи п. Волиняка в моїй статті „Дитина і її література" йому не вистачало. Пан Волиняк домагався детальних фактів. І я йому їх дав. Без лайки і образ його особи. Якщо хоче ще основнішої аналізи його видань для дітей і для школи, можу служити.

Д-р Ф. Меленко

ЯЛТА І БЕРЛІН

З опублікованих протоколів Ялтинської конференції стало відомо, що першим прибув на Крим президент Рузвелт, пів години пізніше прилетів Черчил, а потім разом вони поїхали військовим „джіпом" до Ялти. Це мабуть відбувалось десь між 11-1 годинами в день суботній, 3-го лютого 1945 року.

Величезна і дуже трагічна подія того ж дня почалась у Берліні, точно о год. 11 передполуднем і продовжувалась до год. 1 пополудні. В отой час американські літаки виконали один із найбільших та найстрашніших налетів на Берлін. На протязі трьох годин хвилі за хвилями пливли літаки і засипали бомбами Берлін. Стояв загальний рев, земля безперестанку здригалася, наче від довготривалого землетрусу, будівлі, що до цього третього лютого були ще цілі, валились, розсипалися, лускали. Мільйони душ були охоплені одним однаковим почуттям — дрижали в різних сховищах, чекали на жахливу смерть і надіялись... В скорому часі по тому налеті говорилось у Берліні, що тоді загинуло тридцять тисяч людей. Після того налету Берлін набрав ще жахливішого вигляду, як мав перед тим, а особливо його центр. Вся комунікація перервалася. Потовчені будови горіли. Пізніше почав падати дощ, а це не пропускало диму до гори, і він нависав над розвалинами і не давав дихати. Таяв сніг і оті, колись чепурні берлінські вулиці тонули, особливо в центрі, в болоті. Люди в тому снували, мов тіні — зі застиглим жахом на обличчях. Люди нічого більше не хотіли, тільки миру, миру навіть і при тих умовинах, що Берлін буде окупований отими, які несуть новий жах і вже десь недалеко від Берліну. Принаймні на стільки близько, що часвід-часу чути гарматні вибухи.

В Ялті на сміх усе було вирішено навіть долю і вільних та невільних скитальців. А Берлін на цей раз 3 лютого був стовчений безперечно в зв'язку з тією конференцією.

Минуло вже з того часу десять років, ялтинські протоколи встигли докладно припасти пилом. Отже, добре пригадати і отой налет, що коштував тридцять тисяч душ. Можливо, що він відбувся на вимогу „доброго дядька" Йосипа, в його угоду, бо він по своїй натурі такі „подарунки" дуже любив, а може президент Рузвелт дав наказ зтовкти Берлін у день розпочаття конференції, щоб „Uncle Joe" переконався на ділі, якою страшною силою володіє Америка і під час конференції був піддатливішим? Насправді про це тепер можна тільки думати.

В конечному ж висліді той налет 3 лютого 1945 року значно наблизив подолання Німеччини, а все те зумів у повній мірі використати „Uncle Joe", чи по нашому Йосип Кривавий...

ПОВІДОМЛЕННЯ УКК

в справі закінчення ділового року У. Н. Фонду — 15 травня 1955 року

Окремі Відділи Українського Конгресового Комітету на місцях, а також поодинокі уповноважені для збірки Національного Датку звернулись до Централі Конгресового Комітету з листами, в яких вказують на необхідність відсунути термін закінчення біжучого п'ятого ділового року Українського Народного Фонду. При тім покликувались на те, що саме тепер відбувається всюди посилена збірка Національного Датку, особливо ж в громадах, що з тих або інших причин із своєю акцією запізнились або щойно нині підготовляють окремі Громадські Віча.

З огляду на це, Екзекутива Українського Конгресового Комітету постановила продовжити п'ятий діловий рік (1954) **Українського Народного Фонду аж до 15 травня 1955 року.**

Конгресовий Комітет закликає всіх, що ще не вплатили Національного Датку за 1954-й рік, поспішитися виконати свій громадський обов'язок.

Окремо звертається до Відділів Українського Конгресового Комітету з проханням приспішити свої праці, щоб до означеного реченця закінчити збіркові акції для Українського Народного Фонду.

Український Конгресовий Комітет Америки

ПОВІДОМЛЕННЯ УКК

в справі подвійного святкування 22 Січня — Свята Української Державности і Соборности

Святкування Роковин Соборности і Незалежности в січні 1955 року, пройшли у більшості українських осередків ЗДА добре, подекуди навіть величаво, при співучасті представників американських і урядових кол.

Тільки в трьох осередках, а саме: в містах Ню Йорку, Дітройті та Денвері відбулося по два свята незалежности та соборности. Це тому, що українці у цих місцевостях не були всилі зговоритися у справі одного, спільного, загально - національного святкування цих великих Раковин. Через те вони стали в суперечність із самим ідеалом соборности, бо ж не можна святкувати Роковин Соборности у внутрішньому розз'єднанні, коли само поняття соборности означає об'єднання.

Самий факт такого подвійного святкування має не тільки небажано лихий вплив на українську збірноту в Америці, але й обезцінює українців перед зовнішнім світом.

З уваги на те, Екзекутива УККА на своєму засіданні, дня 25 березня 1955 року прийняла в справі названих подвійних святкувань такі постанови:

1. Екзекутива УККА ствержує, що відбуті в січні 1955 року у Ню Йорку, Дітройті та в Денвері подвійні святкування Роковин Української Державної Соборности і Незалежности були виплибом нездорових внутрішньо - українських відносин, групових непорозумінь та міжгрупової нетерпимости.

2. Екзекутива з обуренням відкидає всякі твердження непримирних одиниць про те, немов би то за влаштування подвійних святкувань вину поносить Конгресовий Комітет.

3. Екзекутива УККА гостро осуджує влаштування таких подвійних святкувань й апелює до всіх українських організацій та українських людей доброї волі, щоб у майбутньому до таких згіршуючих явищ в життю української збірноти в Америці не допускали.

Екзекутива Українського Конгресового Комітету Америки

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

„УКРУПНЮЮТЬ" СЕЛА В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

Як подає „Радянська Україна", в західньо-українських областях і на Волині, як то вже було в східніх областях три роки тому, почалася кампанія „укрупнення" сіл, тобто зведення їх до великих селищ. Ця кампанія має на цілі „наблизити віддалені села до адміністраційних центрів", щоб легше було контролювати й керувати населенням. І так, всі села Романівської сільради, Волинської области з'єднано в одно Іваничівське селище, а романівську сільраду зліквідовано. Села Іванівської сільради, Затурцівського району, об'єднано в Озютичівське селище. Новоставське та Голятинське села об'єднано й підпорядковано сільраді Горішній Голятин. Саме село Горішній Голятин перейменоване в Горішнє. Таку „реорганізацію" переведено вже в 30 районах волинської области. Подібне „укрупнення" переводиться в Станиславівській, Дрогобицькій, Закарпатській, Вінницькій та інших областях України.

ЗБИРАЮТЬ ПІДПИСИ ПІД ЗВЕРНЕННЯМ „РАДИ МИРУ"

По всій Україні переводиться широка кампанія збирання підписів під зверненням „Світової Ради Миру" проти загрози атомової війни та „англо - американських воєнних паліїв". Заклики давати підписи передаються через пресу, радіо і усні виступи пропаґандистів на масових зборах. Недавно через радіо Київ виступав „український вчений" Душечкін. Плутаючись в українській мові, він вихваляв совєтський уряд, який, мовляв, всю атомову енергію, що продукується в атомових виробнях СССР, використовує для мирних цілей. „Учений пропаґандист" закликав науковців ЗДА, Англії і інших західніх країн, щоб вони також вимагали від своїх урядів припинити зброєння і „наслідувати приклад Совєтського Союзу".

„НЕ ХИЛЯЙТЕ В ДІЛ ПРАПОРА"...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

студентів тутешніх університетів (напр., з ділянки статики і видержливости матеріялів — інж. Тимошенка), але це виїмки, і назагал твори учених українців недоступні для чужого світу. Напевно не один їхній твір знайшов би признання і популярність, коли б фаховий світ мав змогу з ними запізнатися у приступній їм мові. Тут відкривається велика і різнородна можливість прислужитися для слави і належного місця української науки у широкому світі. Українські фахові товариства повинні стати осередками, де можна було б дістати потрібні відомості із ділянки фахової бібліографії та можливости набуття чи хоч би визичення рідкісних примірників. Це повинні взяти до уваги проводи професійних товариств, а також студенти та студентські організації. Це повинні мати на увазі і ті фахівці українці, які володіють добре чужими мовами і яким добро української науки не байдуже. Інтереси України та її культури і інтереси Канади чи Америки, як держави, у цьому випадку рівнобіжні. З цього аспекту, по-моєму, повинні підходити українські канадійці чи американці до питання потреби власних професійних організацій.

Завдання, про які говоримо, ні в чому не колідують із завданнями загальних професійних асоціяцій чи юній, а навпаки приналежність до українського товариства і користі, які вони мали б із неї, допомогли б їм у здобутті „морального кредиту" і популярности серед членства загальнодержавних станових організацій.

Але завдання українців, що покінчили університети в Европі, куди більші. Поперше вони маючи більшу можливість обізнатися з українською фаховою бібліографією у своїй спеціяльності, можуть давати почин до того, щоб вартісні твори, хоч би вони й були через несприятливі обставини видані не рідною мовою, а мовою окупанта, — дісталися у науковий світ як твори українського духа. На них лежить також обов'язок слідкувати за станом української термінології та виповнювати її прогалини головно там, де окупант у ворожій інтенції заступає її висловами, запозиченими з мови „старшого брата", щоб, коли буде для цього можливість, дати ці матеріяли для використання українськими вільними науковцями й державними установами.

Але, крім того, їм треба числитись і з думкою, що колесо історії може обернутися у противному напрямі і постане можливість повороту на рідні землі. Побут у країнах високого розвитку цивілізації і науки їм слід використати для здобуття досвіду, для поглиблювання свого знання. Запізнатися з найновішими здобутками науки і застосуванням цих здобутків на терені теперішнього побуту із метою використання їх для добра рідної країни — це їхній обов'язок супроти нації, коли вони вважають себе за політичних еміґрантів.

Щасливі ті, які у країнах теперішнього побуту можуть знайти працю за своєю спеціяльністю. Це дає їм добру нагоду виконати свій обов'язок, стати висококваліфікованими, досвідченими спеціялістами і рівночасно приготовляти собі світле майбутнє на випадок „гепіенду" нашої одисеї. Але їхнім обов'язком, що випливає із Божої Заповіді любови до ближнього, є подати помічну руку тим, які цієї можливости не мають. Промощуючи дорогу у споріднені фахи, допомагаючи знайти заняття, яке уможливлює хоч би теоретичне заінтересування у ділянках їхньої спеціяльности, втягаючи їх у гурт інтелектуалістів, заінтересовуючи їх доповідями, що мають спільні з їхньою спеціяльністю проблеми, вони робитимуть велику і корисну роботу для добра ближнього і нації. А самі фахівці, яким годі знайти працю у їхньому званні, мусять здати собі справу з тимчасовости їхнього теперішнього положення. Чи ж мають вони за єванґельськими словами „закопати свій талан", який здобули не раз у холоді і голоді, на який їхні батьки стягалися із останніх заощаджень, продаючи тяжкою працею добуте майно, щоб їх „вивести в люди" — для їхнього добра і добра народу? Одинцем вдержатися їм на поземі інтелектуаліста при щоденній фізичній праці в середовищі, одиноким життєвим гаслом якого є донині ще актуальний клич „panem et circenses", направду дуже важко. Їм потрібно їхнього товариства з однаковими заінтересуваннями, друзів, що спільно зуміють протиставитись течії, яка хоче їх залити.

Нам потрібні станові організації, що своєю різноманітною програмою єднали б тут роджених і прибулих інтелектуалістів, і від нас усіх залежить їх правильний ріст та напрям їхньої діяльности. І тому для всіх, яких мучать сумніви у доцільності існування власних організацій, або які шукають для них програми переважно або й виключно у піддержуванні товариського життя, оцих мої декілька думок, які закінчую Франковим: „Не хиляйте в діл прапора..."

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Торонто, Онт.

УСГ — Українським Січовим Стрільцям!

12-го березня в Авдиторії УНО в Торонті відбулася мила і вдала зустріч громадянства з Українськими Січовими Стрільцями, які живуть у Торонті. Зустріч влаштувала Українська Стрілецька Громада, Відділ ч. 1, спільно з Куренем Братства Карпатських Січовиків.

Українська Стрілецька Громада, що має вже за собою 25 річну історію, багату на добрі діла і чини: започаткування святкувань Першого Листопада, щорічне переводжування збірок на українських інвалідів, політичних в'язнів, створення Українського Визвольного Фонду, Українського Національного Об'єднання, допомога Рідній Школі у Львові тощо. Від 1939 року започаткувала Свята Вождів, на яких переводять збірки на допомогу вдовам св. п. Петлюри і Коновальця і час до часу влаштовує вдалі імпрези, до яких належить і ця остання.

Зустріч громадянства з УС-Стрільцями відкрив гол. Відділу Мик. Кос, який привітав присутніх і представив поодиноких репрезентантів ветеранських і громадських організацій та покликав на господаря б. голову Степана Теребуша. Господар з'ясував ціль Зустрічі і попросив кап. о. Ст. Хабурського до молитви. Опісля вшановано померлих і випито тост на здоров'я живучих УСС-ів.

По закінченні січової трапези, господар попросив до слова головного бесідника цієї Зустрічі — заступника голови Головної Управи Української Стрілецької Громади і голову Центрального Проводу Братства Карпатських Січовиків д-ра Степана Росоху, який заразом від цих двох Централь зложив палкий привіт Українським Січовим Стрільцям. Промова д-ра Росохи була перерівана грімкими оплесками і закінчена трикратним „Слава Українським Січовим Стрільцям". По ній присутні спонтанно відспівали січову пісню: „Слава, слава Отамане". Відтак слідував виступ квартету Буковинського Куреня: Гриць Волошинюк, Іван Лукянюк, Гриць Гельчук і Славко Коваль, який відспівав у супроводі гуцульських цимбалів — „Фата морґану", „В гаю зелененькім", „Чорна хмаба з-за Лиману" і „Ой, там за Дунаєм", а Гриць Волошинюк сольо на цимбалах — „Верховино, світку ти наш!" Чудові гуцульські строї і добре виконання програми, здобуло для квартету великі симпатії і заслужені оплески. Опісля слово капелянів Відділу УСГ ч. 1: сотник УГА о. прот. Юрій Цукорник згадав основоположників січового руху в Західній Україні, д-ра Триловського, проф. Боберського та інших, а хорунжий УСС-ів о. Степан Хабурський підкреслив, що УСС-и гордо вмирали за Україну, бо вони, хоч формувались у часі чужої окупації, але вмирали вже, як вільні громадяни Української Держави. По їх промовах присутні відспівали пісню: „О, Україно!", а Денис Волинець віддеклямував вірш О. Бабія: „Не клонюсь я нікому!"

По відспіванні присутніми кількох стрілецьких пісень, зложили привіти від: КЕ і ПЕ УНО — секретар проф. С. Паладійчук, ЦУ ОУК — С. Савчук, філії УНО — голова В. Верига, Станиці СбУВ — полк. П. Дуб, СУКВА — П. Трач, НТШ — з. гол. П. Січинський, як теж осавул кубанського козачого війська інж. Д. Троян та уродженець Запоріжжя сот. Вулат і ін.

Відтак голова станиці Братства Українських Січових Стрільців д-р Степан Булак подякував господарям і всім присутнім за їх вшанування УСС-ів, а УСС-ус Іван Ковталюк з Вотерфорд, Онт. закликав до збірки на українських інвалідів, яка принесла коло сто долярів.

Відспіванням національного гимну закінчилась офіційна частина Зустрічі і розпочалась товариська гутірка, переплітувана стрілецькими піснями, яка потривала аж до пізньої ночі. Всі розходились надзвичайно вдоволені та з думкою на краще завтра українського народу!

Дійсно таких вечірок потрібно чим більше, бо вони витворюють сприятливу атмосферу в громадськім житті і праці та усувають партійницьку нетерпимість!

Василь Атаманчук

Дітройт, Міш.

З діяльности 14-го Відділу У. З. Х.

Місто Дітройт має, крім двох центральних, понад сімдесят різного роду українських організацій, які стараються показати свою діяльність назверх, влаштовуючи імпрези, свята, обходи і т. п. Не раз дуже тяжко для такої організації, як наша, знайти відповідний час і місце для показу живучости її, однак працьовитість і патріотизм членок Відділу доказав, як на наші відносини, досить праці чи то в самостійній роботі, чи то в співпраці з нашими братніми, чи з іншими організаціями.

Зі звітів, які предложили членкині Управи на Загальних Зборах Відділу, дня 16 січня ц. р., можна приблизно виробити собі такий образ переробленої праці за минулий рік.

Для вшанування пам'яті Героїнь влаштував Відділ в місяці лютому 1954 б. вечір для членкинь і гостей. Реферат про сл. п. Ольгу Басараб і Олену Телігу виголосила Галина Білоус. Пізніше відбувся вечір, присвячений письменниці Оксані Лятуринській, на якому п. Іванна Біла в гарно опрацьованій доповіді накреслила сильветку письменниці. Чистий прибуток з того вечора в сумі 50 долярів вислано через Централю УЗХ хворій письменниці. Щороку Відділ влаштовує велику новорічну забаву для родин членок і запрошених гостей. В тому році забава пройшла з великим успіхом. Літом відбуто кілька прогулянок самостійно, або з братніми організаціями.. На прогулянках - пікніках видавано обіди.

На ювілею ОУН, з нагоди 25-ліття, членкині приготовили бенкет, таку саму працю зробили членкині з нагоди 15-ліття Федерації А. У. стейту Мішіґен. Відділ брав також активну участь у святкуванні 70-ліття Українського Жіночого Руху, яке влаштував в Інтернаціональнім Інституті, членкиня Відділу п. Галина Білоус мала доповідь на тему: „В 70-ліття Українського Жіночого Руху", а п. К. Ігнатюк брала участь в живому образі. В „Український День", який відбувся в Інтернаціональнім Інституті, 14-ий Відділ Українського Золотого Хреста брав видатну участь, а членкиня А. Наконечна очолювала комітет жінок.

На річну Конвенцію УЗХ Відділ вислав п'ять жінок, а дві з них, а саме п. М. Семеґен і п. С. Семеґен, на їх власний кошт.

Прихід в останньому році виносив 1,692.77 дол., а перенесено з попереднього року 608.81 дол. Крім, покриття власних коштів, Відділ видав багато грошей на різні народні і харитативні цілі, разом на суму 1,737.73 дол. З більших датків були: 202 дол на залишенців в Европі, 100 дол. на видавництво „Самостійна Україна", для українських ветеранів 20 дол., на бідних дітей, на потерпівших від гураґану, на церкви і т. п. Вже в цьому році Відділ заколядував 23 7дол., які в цілості передав до ЗУАДКомітету, з призначенням 120 дол. на діточий садочок в Німеччині, а решту для потребуючих в Европі. Колядувати ходили такі пані: А. Левкут, К. Ігнатюк, А. Наконечна, К. Ониськів, А. Ченстух і Е. Смолій, а а служили автами панове: А. Дутка і М. Дякун. Цією дорогою складаємо сердечну подяку всім тим, які пошанували старий український звичай і впустили нас з серцем в свої хати, і дали щедрі пожертви.

На слідуючий рік вибрано таку управу: А. Левкут — голова, К. Ігнатюк — заст. голови, Г. Білоус — рек. секретарка, М. Семеґен — кореспн. секретарка, З. Залуга — фін. секр., С. Семеґен — касирка. Контрольна Комісія: А. Наконечна, К. Ониськів і М. Балаківська. Делеґатки до УКК пані: Левкут і Тимочко, до Федерації: пані Ониськів і Наконечна, відвідувачки хворих: пані Ігнатюк і Медвідь, а пані А. Любінська — голова господарського відділу.

Відділ є членом всіх Центральних Організацій. Не великий числом, бо не переступає 100 членкинь, Відділ, який має стару і нову іміґрацію, працює без великого розголосу і доходить до поважних результатів. Найкращим цементом Відділу є часті розвагові вечори, які, крім приємно перебутих хвиль, дають також кілька долярів на потрібні цілі.

Галина Білоус

Клівленд, Огайо

Загальні Збори Українських Лікарів

Дня 23 лютого 1955 р. відбулися річні Загальні Збори українських лікарів в Огайо. Присутніх було 25 лікарів. Зборами проводили д-р Дицьо та д-р Грушкевич. В програмі були два реферати, а саме д-ра О. Школьника про „Поліомнелітіс" та д-ра Ю. Диця про „Рака шийки утерусу". Реферати були дуже докладно опрацьовані та варто згадати, що д-р Школьник працює в'тій ділянці в міськім шпиталі під проводом д-ра Робінса, який дістав 1954 р. нагороду Нобеля. Д-р К. Дицьо є шеф-резидентом на ґенекології. По звіті Управи та абсолюторії, вибрано слідуючу Управу: д-р Левицький, д-р Сілецький, д-р Шанковський, д-р Дубицький, та д-р Смігуровська. Контрольна Комісія: д-р Ю. Дицьо, д-р Грушкевич та д-р Филипчак.

В праці на майбутнє рішено всіх наших лікарів приєднати до їх станового товариства.

Лікар

О. Сип

Я НЕ ПІСЛАВ СПІВЧУТТЯ...

В Сорокоуст після смерти головного редактора „Свободи", сл. п. д-ра Луки Мишуги, Його осиротілий часопис дякував тим установам, організаціям і громадянам, що прислали вислови співчувань з приводу цієї великої — одної з найбільших в історії американських українців — втрати.

Як співробітник „Свободи" від шости років, я кожну свою кореспонденцію до цього часопису кінчав приватним привітом. Хоч ці привіти не були ніколи адресовані до означеної фізичної особи — вони, самособою, перше всіх були подумані для „нашого Доктора". Я передавав Йому свої привіти й тоді, коли знав, що Він уже не читатиме моїх скриптів — коли Він у шпиталі лічив дні і ночі свого життя.

А проте... дотепер не вислав своїх співчувань з приводу цієї втрати.

І ніколи не вишлю...

Куди, на яку адресу слати?

„Наш Доктор" не залишив нікого з родини (якій звичайно складається співчування)...

Можна б, не без рації, слати кондоленції на адресу „Свободи", якій він присвятив майже половину — а, коли брати інтенсивність, далеко більше, як половину свого життя.

Але... чи адреса буде повна?

Чи тоді не буде покривджений Злучений Українсько - Американський Допомоговий Комітет, в якому д-р Мишуга був головою і це своє головування забрав з собою на другий світ?..

А коли слати співчування на адресу ЗУАДК-у, чи обидвох згаданих адресатів — то чи не буде це в ущерб Українському Конґресовому Комітетові?..

А коли?..

Автор редакційної статті „Вічная Пам'ять", у „Свободі", окреслює місце замешкання й приналежність Покійника, „... для якого „Свобода" й наш нарід були всім: для якої він жив і трудився..."

І цими словами автор виправдує мене і всіх тих, що, подібно як і я, не вислали нікуди своїх співчувань. Бо вислати їх „Свободі" легко — але як вислати українському народові?..

Заки можна буде кондоленції на таку — єдино правильну — адресу висилати, „наш Доктор" перестане бути втратою. Він за той час стане надбанням (для українського народу) і дороговказом (для громади, серед якої жив і трудився).

А тим часом... кондоленції не можуть задавнюватися.

Кому ж складати їх,

Я гадаю, що в цей час єдино правильна адреса та, на яку й поштового значка не треба.

Ми зробимо найкраще, як висловимо співчування самим собі: що „нашого Доктора" вже нема між нами...

М. С.

„Центральна проблема"

Український Народний Фонд є безперечно „центральною проблемою" українського життя.

Це цілком зрозуміло, бо всі міркування, пляни і проєкти в українській справі базуються на проблемі матеріяльних засобів. Не диво, що навколо Народного Фонду багато розмов, дебатів та зауважень.

Подаємо деякі з них, як вияв думки наших людей.

∴

Народний Фонд — це досконале дзеркало нашої української вдачі: спочатку запал, а далі — охолодження і... байдужість. Ця вдача і ця риса нам шкодила в історії, фатально шкодить і тепер. Покінчити з психологією „солом'яного вогню" — наше основне завдання. Нація, як людина: перемагає залізна воля, твердість, послідовність, витривалість. Без того — нема „мужа", нема вільного народу.

М. Н.

∴

Народний Фонд — дуже цікава установа. Цікавість її в тому, що тут все залежить від нас самих. Ніхто нам не перешкаджає. Нема ані „вороженьків", ані „лихої долі". Нема за кого сховатися, ані на кого нарікати. Виступаємо такими, якими в дійсности є: можемо легко зложити мільйон, а, тим часом, з тяжкою бідою, досягаємо десятої частини того.

∴

„Во многоглаголанії — ність спасіння". Ця мудрість Св. Письма особливо справдилася в біжучому році. Навколо тих скромних 10 долярів Національного Датку ми започали „високу політику", і „велике многоглаголаніє". Наслідки — перед нами. Треба припинити „многоглаголаніє" і скромно виконати свій обов'язок. В тому буде найвища мудрість.

Н. Н.

∴

З провінції пишуть: „В деяких місцевостях Народному Фондові протидіють комуністи із свого підпілля".

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Доповідь проф. О. Одложіліка: „З'їзди слов'янської молоді в 1890-х роках" (сторінка з чесько-українських взаємин)

5-го березня в Ню Йорку відбулась пленарна наукова конференція УВАН у ЗДА, на якій виступив з доповіддю професор Колумбійського Університету, д-р Отокар Одложілік. Конференція була присвячена пам'яті Президента Т. Масарика з нагоди 105 роковин його народження.

У вступному слові голова УВАН у ЗДА, проф. М. О. Ветухів, коротко сказав про Т. Масарика — філософа, ученого, державного мужа, що мав великий вплив на духовий і політичний розвиток усіх слов'янських народів.

Професор О. Одложілік почав свою доповідь короткою згадкою про свою співпрацю в Празі з українськими ученими — проф. Д. Дорошенком та проф. Ф. Колессою. Далі він сказав, що тему своєї доповіді він вибрав — „З'їзди слов'янської молоді в 1890-х роках" — бо ця тема пов'язана з часами і діяльністю Т. Масарика, який в ті часи був одним з найдіяльніших професорів Карлового Університету, викладав філософію і соціологію, притягаючи на свої виклади студентів різних слов'янських національностей.

Доповідач коротко схарактеризував початок 90-х років, як час постання інтелектуального руху серед слов'ян, що пізніше переріс у політичний рух боротьби за незалежність слов'янських країн, який завершився створенням після першої світової війни ряду незалежних слов'янських держав. Це був час дебюту молодих слов'янських інтелектуалів: студенти виступали з статтями в пресі, брали активну участь у політичних мітинґах, демонстраціях. Певний розголос мали судові процеси над „дебютантами".

На початку 90-х років відбулось три з'їзди студентів-слов'ян: в 1890 р. у Кракові, в 1891 році — у Празі і в 1892 році у Відні.

Професор Одложілік схарактеризував обставини праці кожного з цих з'їздів, що поклали початок співпраці слов'ян. З'їзд у Кракові відбувся з нагоди урочистостей, зв'язаних з перевозом тіла Адама Міцкевича з Франції до Польщі. Тоді українські і польські студенти використали цю нагоду для взаємних зустрічей і, знайшовши багато спільного у своїх прагненнях, вирішили організувати наступного року з'їзд студентів з усіх слов'янських країн.

Наступний з'їзд відбувся в травні 1891 року в Празі. Ректор університету і поліція заборонили з'їзд, але студенти збирались таємно, в окремих секціях. Крім того, був великий бенкет, на якому були присутні члени австро-угорського парляменту — слов'яни, серед них Томас Масарик. Серед студентів - учасників з'їзду було 112 чехів, 22 хорвати, 25 поляків, 16 українців, 26 сербів, 16 словаків, 4 росіяни і по кілька осіб інших слов'янських національностей.

Видатну ролю під час з'їзду відіграв Іван Франко, який виголосив промову на бенкеті, в якій сказав про потребу солідарности серед слов'ян. На з'їзді виразно постало питання боротьби за реорганізацію Австро-Угорської монархії. Українці і поляки виступали з найрадикальнішими пропозиціями, чехи були поміркованіші.

5-го червня 1892 року відбувся останній з'їзд у Відні. Поліція знову оголосила цей з'їзд нелеґальним і робота його відбувалась в окремих секціях. Головою з'їзду був українець Євген Левицький. В політичній резолюції з'їзд висловився за федерацію слов'янських країн і за загальне право голосу. Вирішено скликати з'їзд наступного року, але подібних з'їздів більше не відбулось.

Професор Одложілік далі схарактеризував причини припинення з'їздів. З одного боку до цього спричинились суворі заходи уряду: кілька активних студентів було виключено з університетів за участь у з'їздах. З другого боку, ґенерація студентів - організаторів з'їздів кінчила університети і переключилась на працю в інших відтінках життя. Також мав вплив і фактор певної розбіжности в ідеях студентів різних національностей.

Вкінці доповіді проф. Одложілік коротко схарактеризував вплив Масарика на студентський рух. Він був почасти надхненником цього руху, але з другого боку і суворим критиком його. В ті роки Масарик і руйнував і будував, реґулюючи перехід і пов'язання старих романтичних поглядів з новими реалістичними.

Проф. Одложілік закликав українців - членів УВАН до співпраці у дослідженні інтелектуального руху серед слов'ян 90-х років, бо в цьому русі треба шукати корінь подій 1917-1918 років і пізніших.

Після доповіді відбулась дискусія.

Д-р С. Демидчук розповів про широкий розголос, що мали згадані з'їзди студентської молоді на Західній Україні, зокрема серед гімназійної молоді.

Пані М. Рудницька нагадала про зв'язки українців з чехами в 90-х роках, зокрема про зв'язки Н. Кобринської з діячками чеського жіночого руху.

Пані О. Животко - Чернова виступила чеською мовою і з великою вдячністю пригадала ставлення президента Т. Масарика до української еміґрації в Чехо-Словаччині. Вона закликала до поглиблення українсько - чеських зв'язків.

Проф. М. Ветухів висловився за організацію співпраці між чеськими й українськими вченими в ЗДА. Перед цією співпрацею лежить велике майбутнє. Було намічено склад спеціяльної комісії УВАН у ЗДА.

Л. Д.

Посмертні Згадки

МИКОЛА КОКОЛЬСЬКИЙ, член Б-ва св. Володимира, Відд. 130 У. Н. Союзу в Ню Йорку, упокоївся несподівано 20. березня 1955 р. на 66 році свого працьовитого життя. Покійний походив із села Товсте, пов. Скалат, Зах. Україна. Був директором гімназії в Стрию, а втікши з рідного краю перебув всі злидні скитальського життя, які немало вплинули на скоропостижну смерть. Полишив в смутку дружину Надію, дві замужні дочки Марту й Олену і сина Всеволода і трьох внуків. Величавий похорон відбувся 24 березня з похоронного заведення П. Яреми на цвинтар Кальварія. — В. П. П.!

Лучанко, секр.

ВАСИЛЬ КОСМИНА, член Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 231 У. Н. Союзу в Нескегонінґ, Па., помер 19 березня 1955 р., проживши 67 років. До УНСоюзу вступив 1930 р. Покійний родився 1888 р. в Черче, повіт Рогатин, Зах. Україна. Оставив одну сестру Катерину в краю. Похорон відбувся 23-го березня з погреб. заведення до церкви св. Івана Хрестителя при участі Членів, Приятелів і Знайомих, а відтак на парафіяльний цвинтар в Нескегонінґ, Па. — В. П. П.!

Ю. Литвинець, секр.

ІВАН ЛЕСЬКІВ, член 172 Відд. У. Н. Союзу у Віпані, Н. Дж., помер 28. березня 1955 р., проживши 70 років. Походив з села Ходачків Малий, повіт Тернопіль. Похорон відбувся 31. березня на цвинтар Гейч Гевен. Полишив у смутку хвору дружину, сина Василя, доньку Ганя і 5 внуків. — В. П. П.!

✝

З глибоким смутком повідомляємо, що в суботу, 2-го квітня 1955 р., по тяжкій недузі помер в 59 році життя наш найдорожчий Муж, Батько і Дідуньо

СТЕПАН ШИМОН,

член Т-ва св. Володимира, Відд. 286 УНСоюзу, його секретар і делеґат 2-ох Конвенцій, як також довголітній працівник друкарні „Свободи" як експедитор і пресмен від 1916 р.

Покійний приїхав до Америки в 1912 р. Походив з села Завадка Риманівська, повіт Сянік, Галичина.

Полишив у великім смутку дружину Анну, синів Володимира, Степана, дочку Еву, внучку і брата Івана.

Парастас відбудеться у вівторок, 5-го квітня, о год. 7-ій вечором у погребовім заведенні І. Ковальчика, 129 Grand Street, Jersey City. Похорон відбудеться в середу, 6-го квітня, о год. 9-ій рано з погреб. заведення до укр. грек. кат. церкви св. Петра й Павла при Greene & Sussex St., о год. 9:30, а відтак на цвинтар Holy Cross, North Arlington.

Вічна Йому Пам'ять!

РОДИНА.

ВСЯЧИНА

СУПЕРЕЧКА В САТЕЛІТСЬКІЙ „СІМ'Ї"

Питання, хто перший був винахідником літака, стало тепер дуже спірним поза залізною занавісою. Досі першенство в цій ділянці присвоювала Москва, твердячи, ще минулого тижня м. ін. і в „Правді", що винахідником літака був росіянин Олександер Можайський ще в 1882 році. Але совєтських писань на цю тему мабуть не читали члени румунської академії наук, які, не знаючи обов'язуючих істин, проголосили, що заслугу у винаході літака має румунський інженер Траян Вуйа, який відбув перший лет літаком... 1906 року. Це посягання за пальмою першенства румунські учені визначили навіть справою чести румунського народу. Москва ще до румунських амбіцій не зайняла становища. Треба чекати, що румунським ученим справа даремне не минеться.

„ВЕЛИКОДУШНІ" МЕЦЕНАТИ МИСТЕЦТВА

Після окупування совєтськими арміями Східньої Німеччини, большевики загарбали всі вартісніші твори мистецтва з дрезденських музеїв і вивезли їх в невідомому напрямку". На всі інтервенції німців і західнього світу Москва не давала ніякої відповіді, або просто заперечувала посідання вивезених творів мистецтва (м. ін. таких як Сикстинська Мадонна Рафаеля). Щойно останнім часом виявилося, що забрані твори переховуються в Москві і що совєтський уряд готовий їх звернути до Дрездену. Поки це станеться, вирішено частину пограбованих образів (твори Тіціяна, Рубенса, Вандайка і Веляскеза) виставити в Пушкінському Музеї в Москві.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДІТРОЙТ, МИЧ. — Т-во Зап. Січ, Відд. 75, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 10. квітня о год. 1. пополудні в У. Н. Домі, 4655 Мартін. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — Зубар, рек. секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Б-ва св. Петра й Павла, Відд. 220, відбудуться в суботу, 9. квітня, о год. 7:30 веч., в параф. залі, 4950 S. Paulina St. Пригадується довжним членам, щоби цього місяця вирівняли свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — Г. Гарасим, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Т-ва „Сокіл", Відд. 336, відбудуться в неділю, 10. квітня, о год. 1-ій попол., в У. Н. Домі. Проситься членів прийти на збори, а довгуючих проситься вирівняти належні вкладки. — Я. Дзядига, рек. секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Б-во св. Юрія, Відд. 379, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. квітня, в Союзовій залі при 845 N. Western, Ave., о год. 12:30 вполудне. Проситься членів прийти на час і виповнити свої залеглості. Суспендовані члени, якщо прийдуть і заплатять свій довг, будуть прийняті наново. — Й. Дичка, предс.; І. Малюк, кас.; М. Семків, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Повідомляється членів Т-ва св. Петра й Павла, Відд. 176, що місячні збори відбудуться в суботу, 9-го квітня, о год. 6:30 веч., в церковній залі св. Петра й Павла 9201 Авалон. Проситься всіх членів прибути, бо маємо важні справи до полагодження. — С. Зелінка, предс.; С. Округ, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 367, відбудуться в неділю, 10-го квітня, год. 1:30 попол., у церковній залі. Прохаємо членів явитися на зборах і приєднати нових членів. Довгуючих членів просимо вирівняти свої вкладки, щоб не наражуватися на суспенду. Контр. комісія здасть звіт за минулих 3 місяці. — К. Манківський, предс.; Т. Песко, кас.; В. Попович, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Б-во св. о. Николая, Відд. 369, побідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. квітня, точно о год. 4. попол., в церковній залі. Проситься всіх членів прибути на збори і вирівняти свої вкладки.

ТОМАСТОН, КОНН. — Т-во Українська Січ, Відд. 421, буде мати збори 9. квітня о 8. год. в укр. залі. Просимо всіх членів прийти на збори. — І. Наконій, предс.; М. Шипінка, кас.; Ю. Береза, секр.

БАЛТІМОР, МД. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 337, повідомляє, що кожної першої неділі місяця відбудуться збори членства в приміщенні укр. гр.-кат. церкви, 524 S. Wolfe St., о год. 11:30 перед пол. (по Сл. Божій), на які запрошується членство про приявність, де будуть вирішуватися біжучі справи. Також просимо вплачувати в цей час свої вкладки. Хто з Шан. Громадянства бажає вступити в члени У. Н. Союзу, просимо прибути на збори, де Ваше бажання радо полагодимо, з чого будете вдоволені будучи в рядах У. Н. Союзу. — Т. Чорній, предс.; А. Чорний, секр.

ТАРЗАН, ч. 3441. Відповідь

TARZAN CONTINUED— "WHY DID ONE OF YOU GO TO THE VILLAGE AND KILL?"

BAY-AT WAS SURPRISED BY THE ACCUSATION "NO!—GOMANGANI ATTACK FIRST—THAT IS WHY WE KILL!"

THE APE'S DENIAL SHOCKED TARZAN. HE KNEW THE MANGANI WOULD NOT LIE—BUT NEITHER WOULD VAKUBI!

SUDDENLY TARZAN'S EYES NARROWED INTO SLITS OF HATE: THERE COULD BE ONLY ONE SOLUTION—INTERFERENCE BY THE EVIL OF WHITE MEN!

Тарзан продовжував: — Чому хтось із вас ходив до села і вбивав?

Бей-Ет був здивований цим оскарженням. — Ні! — гомангані перші напали — і це причина, чому ми вбивали!

Заперечення мавпи приголомшило Тарзана. Він знав, що мангані не буде брехати — але ж не бреше і Вакубі!

Раптом Тарзанові очі звузилися на знак ненависти.

Тут можлива тільки одна розв'язка — втручання злих білих людей!